

De vertalende recensent, of: het verschil tussen overzetten en vertalen

Utrecht CS. De trein heeft vertraging. Nee, dat zeg ik verkeerd: dat woord komt in het vocabulaire van NS niet meer voor. Tegenwoordig wordt dat verschijnsel als volgt omgeroepen: 'De trein van 10.05 van A naar B vertrekt vandaag om 10.20.' Elk nadeel heeft zijn voordeel, want door dit oponthoud heb ik nog tijd om een tijdschriftenhal binnen te lopen. Een interessante vondst: in *De Groene Amsterdammer* van deze week staat een paginagrote recensie van een vertaling van me!

Het artikel heet 'Onder de huid van geliefden', met de vermelding: 'Anne Enright, *Taking Pictures* (volgt uitgever enzovoort). In het Nederlands verschenen als [Het weer van gisteren](#) (volgt keurig de vertaler, de uitgever enzovoort).'

Gauw diagonaal lezen: geen opmerking over de vertaling, de mening over het boek lijkt positief. Zou de recensent – Joost de Vries – het origineel hebben gelezen of de vertaling? In de tweede kolom citeert hij: 'Niet dat ze een hekel aan mannen had. Ze had twee volgroeide zonen thuis, dus ze was eraan gewend: hun vrolijkheid, hun onverschilligheid en de puinhoop.' Ondanks de kou in de tochtige hal krijg ik het warm. Heb ik dat zo opgeschreven? Die 'volgroeide zonen', 'hun vrolijkheid, hun onverschilligheid' en dan 'de puinhoop'?

Even later, inmiddels op een winderig perron, krijg ik het nog warmer, want in de derde kolom kom ik tegen: 'Sommige nachten blijf ik bij hem thuis en sommige nachten ben ik in mijn huis. Al het heen en weer bewegen maakt ons ongeduldig, met de vermenigvuldigende tandenborstels en een permanente onderbroek, gedragen of ongedragen, onder in mijn handtas.' Zou ik dat echt zo...?

Enmaal in de niet-vertraagde maar op een ander tijdstip vertrokken trein weet ik bijna zeker dat de recensent de Engelse versie heeft gelezen en bovenstaande zinnestelsels zelf heeft vertaald, want hij is kennelijk op iets gestuit waar hij niet goed raad mee wist. Opeens staat er namelijk (over een vrouw die in de woorden van de recensent 'snakt van lichamelijke begeerte'): *they stood with their arms slightly lifted from their sides, as though their fingers were dripping water.*

Boekvertalers

Over het vak, de vertaler, de wereld en het boek
<http://www.boekvertalers.nl>

Die twee vertaalde zinnestels (vooral dat 'heen en weer bewegen', die 'vermenigvuldigende tandenborstels' – ik zie ze rekenen –, die 'permanente onderbroek' en '... maakt ons ongeduldig, met...') blijven me plagen, ook tijdens het gezellige samenzijn met collega's, waarvoor de treinreis was ondernomen.

Thuis natuurlijk linea recta naar de boekenkast, bladeren... Een zucht van verlichting. Het eerste zinnestel luidt in de Nederlandse versie: 'Niet dat ze een hekel had aan mannen. Ze had twee volwassen zoons thuis, dus ze was het gewend, de vrolijkheid, de onverschilligheid en de rommel.' Gewoon 'volwassen zoons' dus, zoals je dat een vrouw hoort zeggen, en drie keer 'de', want het Engels had ook *the*, niet *their*.

Het tweede fragmentje: 'Sommige nachten slaap ik bij hem, andere nachten slaap ik in mijn eigen huis. We worden ongedurig van dat telkens verkassen, van de aanjongende tandenborstels en het eeuwige slipje, al dan niet gedragen, onder in mijn tas.' Het Engels luidde: *Some nights I stay at his place and some nights I stay back at mine. All this moving around makes us impatient, with the multiplying toothbrushes and a permanent pair of knickers, clean or worn, at the bottom of my bag.*

Voor mij is het bovenstaande niet alleen een sprekend voorbeeld van het verschil tussen woordjes overzetten en vertalen, maar ook bestaat er een gereede kans dat de lezers van deze recensie op grond van de voorbeelden besluiten het origineel te kopen in plaats van de vertaling. De recensent had me overigens gemakkelijk kunnen vinden, hetzij via de site van de Vereniging van Letterkundigen of via dit blog, dan had ik hem graag voorzien van de Nederlandse tekst.